

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke

Štev. 52.

V Ljubljani, ponedeljek dne 4. marca 1918.

Leto II.

Mir z Rusijo.

Dunaj, 3. marca. Brzjavni korespondenčni urad poroča iz Litovskega Bresta z dne 3. marca:

Mirovna pogodba z Rusijo z vsemi dodatnimi pogodbami je bila podpisana danes ob 5. popoldne.

Berlin, 3. marca. Vsled sklenjenega miru z Rusijo so vojaške akcije v Veliki Rusiji ustavljene.

Jugoslovansko vprašanje v graškem občinskem svetu.

Velenemci v graškem občinskem svetu so čutili potrebo, da protestirajo proti majniški deklaraciji Jugoslovanskega kluba in proti jugoslovanskemu ujedinjenju. Socialno demokratični zastopniki v graškem občinskem svetu so odklonili ta protest in so mirno in stvarno raztolmačili svoje naziranje o narodnostnem vprašanju v Avstriji, ki zahteva pravično rešitev, a ne zatiranja manjših narodov po večjih. Občinski svetnik profesor Bienert je predložil na seji 28. februarja sledeči nujni predlog:

»Majniška deklaracija jugoslovanskih strank v avstrijskem državnem zboru postavlja kot bližnji cilj njihovih stremeljenj ustanovitev jugoslovanske države, ki naj obsega razen slovenskih jezikovnih ozemelj tudi nemške naselbine in nemško posest. Ustanovitve take države bi odrezala avstrijskim Nemcem svoboden dohod do Adrije, udarec, ki bi zadal življensko žilo vseh nemških alpskih dežel, zlasti pa deželnega stolnega mesta Gradca. — Razen tega bi bili nemški prebivalci nameravane jugoslovanske države izročeni nacionalnemu nasilstvu. Zato izjavlja občinski zastop v imenu prebivalstva deželnega stolnega mesta Gradca, da ne bo nikdar dopustil teh načrtov in se bo boril proti njim z vsemi sredstvi.

Poročilo »Arbeiterwille« o tej seji pravi k tej resoluciji: Kar je za Nemce na Češkem pravično, to odreja dobri profesor Slovenec. Na Češkem razdelitev na dvoje, na Štajerskem enotnost. Tako si predstavlja rešitev nacionalnega vprašanja v Avstriji. Takšni so pač nacionalisti: kjer mislijo, da imajo moč, tam so za najbolj brutalno zatiranje.

Klub socialno demokratičnih občinskih svetovalcev je glasoval za nujnost tega predloga, da pojasni svoje stališče. V imenu kluba je izjavjal sodrug Machold sledeče:

V poteku meritorne debate bi ugotovil predvsem to, da smo tudi mi socialni demokratje odločni nasprotniki vsakega nacionalnega nasilja Nemcev v alpskih deželah. To je pri nas samoposebno umevno, kajti po našem prepričanju ne sme noben narod drugega spravljati v stisko, ga omalovaževati ali nastopati proti njemu nasilno. Slovenske stranke se sklicujejo v svoji majniški deklaraciji na hrvasko državno pravico. Socialni demokratje zanikajo vse zahteve, izvirajoče iz zastarelih, državnopravnih zahtev. Odboravamo pa vsa stremeljenja, ki izhajajo iz pravice samoodločevanja narodov, a seveda ne smejo biti pri tem ogroženi pri tem interesi drugih narodov. Resnične ali dozdnevne stare tradicije niso po našem prepričanju pri-

meren temelj za sporazumljenje med avstrijskimi narodi, česar ne menimo po drugi strani, da niso obstoječe kronovinske meje nobena prepreka pri potrebni preureditvi potam sporazuma. Tudi mi smatramo za samoposebno umevno, da se mora obraniti iz gospodarskih ozirov vsem narodom Avstrije, ne le alpskim Nemcem, svoboden dohod k Adriji. V kolikor obsega predloženi nujni predlog ta načela, izraža tudi naše mnenje. Vzrok, da ne glasujemo za predlog je pa glavno v tem, da edinole zanikuje, da je le odklanjajoč, a da ne omenja z nobeno besedo, kakšno stališče naj se zavzame vendar enkrat v pozitivnem smislu k tako potrebnemu vprašanju, da se odpravi usodepolni narodnostni spor. Predlog prehaja preko tega in le pravi, da se bo boril občinski zastop v imenu vsega graškega prebivalstva z vsemi sredstvi proti stremeljenju Jugoslovancov. Ali čas je že, da povemo, kako si predstavljamo odpravo narodnostnega spora, da pride na mesto neprestanega boja razumna pot za konec tega boja. Goto-vo trpe Nemci v sedanjih razmerah prav tako kakor drugi narodi. N. pr. tukaj na Štajerskem vemo prav dobro, da ne moremo priti do delazmožnosti v deželnem zboru brez sporazumljenja s Slovenci, in vendar bi bila ta delazmožnost v interesu vsega prebivalstva, zlasti tudi nemškega. Če hoče predlagatelj protestirati proti jugoslovanski deklaraciji v imenu vsega graškega prebivalstva, tedaj si dovoljuje pri-pombo, da spadajo k temu prebivalstvu tudi mase nemških delavskih plasti. Na vsak način smo mi bolj poklicani, da govorimo v njihovem imenu in ugotoviti moram, da je najgorečnejša želja delovnega prebivalstva, da se že enkrat konča nacionalni spor, ki razdira, razjeda in zastruplja vse javno življenje v Avstriji. Ta želja se pa ne izpolni s protesti, temveč le s konkretnimi predlogi in le tedaj, če izgine nacionalno geslo, nacionalna fraza tukaj in tam in če nastopi v nacionalnih vprašanjih pravična, medsebojna strpnost in razumno, zdravo in pravično naziranje. Po našem najglobo-kejšem prepričanju se za vselej pokoplje nacio-nalna bojna sekira šele tedaj, kadar pridejo na-redi do svobodnega sporazumljenja in medse-bojnega sporazuma na popolnoma demokra-tični podlagi. Le s popolno odklenitvijo vsakega nacionalnega nasilja, le s pogajanjem in spo-razumljenjem od naroda do naroda pridemo do tko potrebnega, mirnega sožitja avstrijskega prebivalstva, po katerem hrepeni vsak raz-umen človek. Z vsem poudarkom moram na-stopiti tudi proti temu, da je pri nekaterih pri-krita ali očitna želja, da pridemo do nasilne ureditve nacionalnih zmed z absolutističnim posegom od zgoraj v zmislu radikalnih, nem-ško nacionalnih idej. To bi bila največja nesre-ča za nas vse in bi imelo najbolj usodepolne posledice. Mislim, da se oziroma vsak naprednja-ški človek z grozo na ono absolutistično, samo-voljno, nasilno in okrvavljeno vladanje, ki smo ga imeli toliko časa med vojno in mora daleč zavrniti vsako misel, da bi se obnovil enak absolutistični režim. S silo se ne bo in se ne more rešiti nacionalno vprašanje v Avstriji, in omi, ki sanjarijo o taki rešitvi, so v nesrečni prevari. Tudi mi socialni demokratje prizna-vamo potrebo reforme ustave, toda se izvrši lehk in edinole parlamentarnim potom. Naše naziranje o vprašanju, ki je na razpravi, smo strnili v predlog, ki vam ga predlagam kot iz-preminjevalni predlog in ki se glasi:

»Občinski zastop deželnega stolnega mesta Gradca izjavlja, da odobruje vsa stremeljenja, ki izhajajo iz pravice samoodločevanja narodov, v kolikor niso ogroženi interesi drugih narodo-v. Obstoječe kronovinske meje ne tvorijo pri preustroju nobene zapreke, predpostavljajoč, da se ohrani na eni strani avstrijskim narodom svoboden dohod k morju in da se očuva po dru-gi strani nemško prebivalstvo v tujih jezikov-nih ozemljih nacionalnega nasilstva. Občinski zastop je mnenja, da se rešijo jugoslovansko vprašanje prav tako kakor tudi nemško češko

in vsa druga nacionalna vprašanja lehk in edinole in le potam svobodnih dogovorov in sporazumljenja narodov med seboj in edinole na popolnoma demokratičnem temelju. V tem prepričanju prosim poslance deželnega stolnega mesta Gradca, da zahtevajo v parlamentu, naj se prične z že tako potrebnimi reformami ustave parlamentarnim potom.

Gospoda! Nočem ves šele prositi, da gla-sujete za naš predlog, ker vem, da tega ne bo-te storili in storiti ne smete, čeprav pretežna večina soglasja z našim naziranjem. Mala sku-pina med vami, ki je zaprisežena na radikalno pramemško dogmo nemške nadvlade v Avstriji, je onemogočila celoten izraz občinskega zasto-pa v tem vprašanju. Ta duh je treba šele za-treti, mirni pomislek si mora izvojevati šele povsod pot, potem se bomo šele približali ure-ditvi nacionalnega vprašanja v Avstriji. Kon-čam z željo, a tudi s prepričanjem, da ta čas ni več daleč in da končno znaga tudi tukaj raz-um, a podleže fraza in šovinizem.

Pri glasovanju je bil sprejet Bienertov predlog proti glasovom socialnih demokratov.

Politični pregled.

— **Parlamentarni položaj.** Posvetovanja glede rešitve parlamentarne krize se nadalju-jejo. V petek popoldne se je zbrala konferenca načelnikov strank, ki je po nasvetu zbornične-ga predsednika dr. Grossa sklenila, naj se za torkovo sejo poslanske zbornice postavi na dnevni red drugo čitanje proračunskega provi-zorija. Po dvadnevni razpravi nanj bi se glas-o-vanje o predlogi vršilo v četrtek popoldne. A tudi ta konferenca ni prinesla razjasnitve polo-žaja. Ministrski predsednik dr. Seidler je otvo-ril konferenco z izjavo, naj bi se skušalo do-seči sporazumljenje o obliki, v kateri naj bi se razpravljalo o reformi ustave; ali naj bi se iz-volil ustavni odsek ali mešana komisija, ki naj bi se bavila s tem vprašanjem. Poslanca Hau-ser in dr. Waldner sta podpirala predlog mini-strskega predsednika, poslanca dr. Korošec in Stanek pa sta izjavila, da morata o zadevi po-ročati klubu. Poslanec Seitz je razpravljaj o težkočah ustavne reforme, ker se ne ve, ali Poljaki ostanejo v državi ali ne. Poslanec dr. Adler je zavračal misel, naj bi se razpravlja-lo o obliki, a ne o vsebini ustavne reforme. Ministrski predsednik dr. Seidler je izjavil, da je treba najprej rešiti pripravljala vprašanja; pripravljen pa je, predložiti od vlade izdelani načrt, čim bodo rešene potrebne priprave. Ju-goslovani in Čehi se bodo o zadevi v klubu posvetovali in konferenca se skliče vnovič, ko bodo skupine strank zavzele svoje stališče.

— **Trutnovska afera.** »Alldeutsche Korres-pondenz« poroča, da je ministrski predsednik dr. Seidler umaknil svojo obljubo češkonem-škim poslancem glede ustanovitve okrožnega sodišča v Trutnovu. Ministrski predsednik je o tem obvestil češke poslance, vsled česar je izostala nameravana nujna interpelacija v tej zadevi.

— **O poddržavljenju okr. šolskih nadzorni-kov** je bila 28. februarja debata v naučnem od-seku. Odsek se je izrekel za poddržavljenje. Največ se je govorilo o vprašanju, katero učiteljsko osebo naj pride v poštev za nadzorni-ke. Poslanec sodr. Glöckl se je izrekel za to, da se reflektira le na ljudskošolske in meščan-ske učitelje, dr. Verstovšek pa, da se ozi-ru na osebo na učiteljskih, v drugi vrsti pa na strokovnjake iz vrst srednješolskih profe-sorjev. Načelo, da se teh poslednjih ne izključi od imenovanja za okrajne šolske nadzornike, je obveljalo.

— **Za poseben mir z Avstro-Ogrsko.** »Corriere della Sera« poroča iz Londona, da je zna-ni vojaški kritik polkovnik Repington pričel z obsežno propagando za doseg posebnega mi-ru z avstro-ogrsko monarhijo.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 v.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razglasi in po-silano vrstica po 60 v; večkratni ob-javi po dogovoru primeren popust.

— **Preznanje socialistov v Italiji.** Tajnik italijanske socialne demokratične stranke Laz-zari je bil obsojen zaradi propagande proti vojni na 25 mesecev ječe in na 3500 lir denarne globe. Počastnik stranke Bombacci pa zaradi istega vzroka na 28 mesecev ječe in na 2100 lir denarne globe.

— **Odstop celotnega srbskega ministrstva.** S Krifa poroča Bivas: Na seji srbske skupščine 27. februarja je dobil pri volitvi predsednika vladni kandidat Gjoka 54 glasov, kandidat opo-zicije pa 50 glasov. Vsled te neznanje večine je razznanil ministrski predsednik odstop celotno-ga kabineta.

— **Balfour o možnosti mirovnih pogajanj.** V angleški spodnji zbornici je poslanec Holt naglasal, da je nemški državni kancier, kakor se kaže, sprejel štiri temeljne mirovne pogoje predsednika Wilsona. Poslanec zahteva torej kategoričen odgovor na sledeca vprašanja: ali pritrjuje angleška vlada tem pogojem? Ali jim pritrjujejo naši zavezniki? Če jim pritrjuje, je-li angleška vlada pripravljena, potrebno ukreniti, da se to soglasje na kon-kreten način uveljavi? V svojem odgovoru na Holtovo vprašanje je izjavil vnanji minister Balfour: Kar se tiče pogajanj med vojujo-čimi se državami je diplomacija tako dolgo iz-locena, dokler se med vojujočimi ne ugotovi toliko soglasja, da se od diplomatičnih pogajanj sme pričakovati povoljen uspeh. Zal moram iz-javiti, da od tega štadija še nismo dospeli. Zgo-dita bi se stvari miru velika krivica, če bi dal duška upanju, da bi sploh imele kak pomen pričetki s pogajanjem, preden je vsaj v daljavi vidno splošno soglasje. Dokler ne izgine pruski militarizem, ne bo mednarodnega sodišča, ki bi imelo izvršilno oblast. Wilson je proglasil načelo, da se pri vsaki mirovni pogodbi morajo upoštevati koristi interesiranih narodov. Tur-kom naj bi se vrnilo tri dežele; ali Holt zares misli, da bi se res upoštevale koristi Armenije, Palestine in Mezopotamije, če bi jih vrnil Tur-ciji? Če bi Nemci mogli, bi neodvisnost Arab-cev uničili, dovedli bi Palestino zopet pod tur-ški jarem, pod katerim je bila, kakor tudi druge dežele, popolnoma opustošena. Balfour je na-dalje omenjal prodiranje Nemcev v Rusiji ter rekel, da za nemško postopanje ne najde dru-gega razloga nego: Nemčija zasleduje svojo politiko trdovratno in edini cilj, ki ga pri tem menja, je le opravičevanje, ki ga uporablja za svojo politiko. Velika zmeta je, če kdo misli, da pomeni nemški militarizem le gospodstvo osamljene vojaške kaste, marveč je nansprotno dobropremišljen cilj znatnega dela intelektual-ne Nemčije, da uporabi vsa mogoča vojaška in gospodarska sredstva, da svoji državi pribori nadvladajočo pozicijo, ki jej po njihovem mne-nju gre. Ta zaslepljenost, ki hoče podjarmiti ves ostali civilizirani svet, otežuje diplomatska po-gajanja, ki so priprava za mir. Ti razgovori so potrebni, a kako naj se vrše sedaj, ko pomenja Hertlingov govor maksimum nemških kon-cesij. Jaz sem mnenja, in prosim zbornico, da veruje mojim besedam, da bi pričetek mirovnih pogajanj brez upanja na brečen uspeh bilo naj-večje hudodelstvo, storjeno bodočemu svetov-nemu miru. Pogajanja morajo biti pripravljena po izmenjavni ideji. Jaz hrepenim po tem dnevu, mislim pa, da bi škodoval stvari miru, če bi verjel ali če bi druge navajal k veri, da bi moglo biti na kakršenkoli način krivstno, če bi pričeli pogajanja, preden moremo upati na splošno sporazumljenje in preden državniki vseh dežel pridre velikim linijam rešitve.

Dnevne beležke.

— **Podaljšanje vojaškega dopusta.** Kakor se uradno razglasa, se je dovolilo vsem voja-kom s fronte, ki so sedaj na dopustu, štirnaj-s-dnevno podaljšanje dovoljenega dopusta in se jim torej ni treba vrniti z dopusta dne 10. mar-ca, marveč še le 14 dni po poteku prvotnega dopusta.

LISTEK.

Občni zbor »Ljudskega odra«.

V nedeljo se je vršil v Delavskem Domu v Trstu občni zbor »Ljudskega odra«, ki je v vsa-kem oziru sijajno uspel. Ob nabito polni dvorani — v velikem številu je bila zlasti zastopana mladina — je podal sodr. Golouh natančno poročilo o delovanju društva v zadnjih štirih letih. Oprostil je predvsem dosedanjega obole-lega predsednika društva sodr. A. Jernejčiča, ter poslal iskren pozdrav na vse odsotne člane in odbornike, zlasti na starega voditelja in usta-novitelja društva, sodr. Regenta, katerega dra-goceno sodelovanje smo bridko pogrešali. Iz njegovega poročila posnemamo sledeče: Zadnji občni zbor je bil jeseni leta 1913. Na tem zboru so bili začrtali društva temeljit program dela. A prišla je grozna vojna, prekrizala neusmilje-no vse načrte. Kljub temu je bilo društvo no-tranje in zunanje kolikor mogoče delavno, kar se je deloma tudi posrečilo. Priredilo je nekaj predavanj pred vojno in tekom nje ob jako lepi udeležbi. Največ skrbi in dela je pa imelo društvo s svojimi podružnicami. Do izbruha vojne je štelо društvo 7 podružnic; pripravljalo je pa ustanovitve, še nekaj novih, zlasti v oddalje-

nejših krajih tržaške okolice. Podružnice smo imeli v Rojano, v Sv. Križu, na Opčinah, pri Sv. Mariji Magdaleni spodnji, pri Sv. Ivanu, na Katinarji in v Škedinju. Sodelovali smo nadalje pri Ljudski knjižnici v Nabrežini in pri delavski čitalnici v Škofijah. Pridno so delale zlasti po-družnice v Rojano, v Sv. Križu in na Opčinah. Podružnica v Rojano je imela lastne, bogato opremljene prostore in je prirejala vsako ne-deljo prijateljske sestanke, imela je lasten pev-ski, tamburaški in dramatični odsek, ter lepo se razvijajočo mladeniško organizacijo. Lastne pevske zbornice in druge odseke sta imele nadalje podružnici v Sv. Križu in na Katinarji. Podruž-nica na Opčinah je priredila še pred vojno ve-selico, katere se je udeležilo ogromno število ondotnega prebivalstva. Sodruga Regent in Golouh sta prirejala nadalje po vseh podružnicah razna, poljudna predavanja spojena s prostimi razgovori. Ravno ko se je jelo delo pri po-družnicah najlepše razvijalo, je izbruhnila vojna in delu odvzela najboljše moči. Morali smo zato ustaviti polagoma vse podružnice ter združiti poslednje moči v osrednjem odboru, da vsaj delo pri Matici ne preneha. Društvo je nato pri-redilo še nekaj poljudnih predavanj v Delav-skem Domu, in sicer predavanje sodr. Dr. Fer-folje o »Bojli za kolonije«, sodr. Golouha o »So-

cialni literaturi in delavstvu«, sodr. Kopača o »Razrednem boju«, sodr. Regenta o »Predsod-kih« ter Savana o »Silkarstvu«. Neprestani vpokliki in izbruh italijanske vojne, je ob-ustavilo končno z delom tudi pri centrali. Od meseca maja 1915 do pomladi 1916 je društvo ustavilo delovanje. Šele z izvolitvijo skoraj do-cela novega odbora, je bilo mogoče pričeti zo-pet z rednim delom. Izposojevali smo pridno knjige ter agitirali med občinstvom za pristop k društvu. Agitacija je uspeła. Priglasilo se je čedno število novih članov, zlasti mladeničev in žen. Sedaj šteje društvo prav veliko število redno plačujočih članov, število, ki se bo v naj-krajšem času še povečalo.

Razen članom, je društvo izposojevalo knji-ge tudi vsem podružnicam, dasi so si bile neka-tere nabavile lastno knjižnico. Članom so se do-slej izposojevale knjige le enkrat na teden; in sicer ob nedeljah.

Stari odbor je imel skupno 22 sej; novoiz-voljeni odbor pa 10. Predavanj v Delavskem Domu in v podružnicah je bilo skupno 14. Pri-redilo je društvo nadalje v veliki dvorani De-lavskega Doma velik ples; pevske zbornice »Ljud-skega odra« je pa priredil v gostilni »Internat-ional« več veselice. Pevski zbor se je razšel kmalu po izbruhu vojne.

»Ljudski oder« ima sedaj težavno, toda krasno nalogo pred seboj. Že dejstvo, da je društvo premagalo vže težave vojne dobe in da se sedaj zopet krepko razvija, nam kaže zgovor-no korist in pomen te naše kulturne ustanove. Urediti bo treba izposojevanje knjig, otvoriti posebno čitalnico, izpopolniti društveno knjiž-nico z vsemi najnovejšimi publikacijami, stopiti v dotiko s sodrugi po okolici, da se zopet oživi endotne podružnice ter zlasti gledati na to, da se prične čimprej z rednimi javnimi predavanji Delo na izobraževalnem polju ni lahko, ali pri-jazno je, ker zasleduje nad vse plemenite cilje. Z vztrajnim in smotrenim delom bo mogoče ojačiti »Ljudski oder« tako, da postane to, kar so želeli njega ustanovitelji: vsemu ljudstvu pri-stopna univerza...

Sodr. Vaupotič je nato podal blagaj-niško poročilo, iz katerega je bilo razvidno, da se je denarno stanje društva znatno izboljšalo. Članarino se je plačevalo redno; priglasencev je pa v zadnjem času vedno več. Opisal je še posebej vse težave društva v prvih letih vojne ter podal pri temu zanimive podatke o blagajniškem prometu. Sodr. Sešek je poročal o šte-vilu izposojenih knjig ter podal poročilo o in-ventarju društvenega imetja. Čitali so člani iz-redno veliko, zlasti romane. Najpridnejši čita-

— Sprejemanje strank pri oddelku za prehrano pri c. kr. deželni vladi. Radi obsežnih in mnogih poslov, ki jih mora opravljati oddelček za prehranjevanje pri deželni vladi (oddelček 1.), je potrebno, da se zlaganje in sprejemanje strank, v tem oddelku v splošnem interesu po možnosti omeji. — Za sprejem strank sta določena samo sredo in sobota, od 10. do 12. dop. Da se omogoči redno poslovanje v oddelku za prehranjevanje, naj se stranke osebno zlagajo le v najnujnejših primerih.

— Za obnovitev slovenskega deželnega gledališča se je vršil v petek sestanek in osnoval konvencij, ki prevzame materialno jamstvo za obstoj. Ustanovni deleži so po 100 K. Upravni odbor se voli na dve leti. Glavna skupščina se bo vršila meseca aprila ter bodo skušali pričeti s predstavami že letos jeseni.

— Kudarji Alpinske montanske družbe so imeli glede svojih zahtev obravnavo pred priobrazno komisijo v Ljubnu. Delavci sta zastopala ss. Sitter iz Trbovelj in Woresch (tehnično skupino). Zahteve so stavili rudarji ruja-vega premogovnika Seegraben-Münzenberg. Razsodba jim je priznala: 1. namesto dosedanje 15 odstotne vojne doklade na pogojne plače plačuje družba odslej 45 odstotne, namesto dosedanje 20 odstotne doklade 55 odstotno doklado na gospodke plače pričenši s 23. februarjem 1918. Daje mora plačati pavšalno doklado za čas od 1. januarja do 22. februarja 1918 koparjem, profesorom, tehničnemu osebju in istovrstnim delavcem po 18 K, voznikom in enakim po 15 K, doraslim moškim nadrejenim delavcem in enakim po 12 K, ženam in mladostnim delavcem po 8 K. Pripomnja se, da se plača voznikom huntu 45 odstotkov in delavcem v gospodki plači 55 odstotkov. — 2. Pogodbenim delavcem je plačati za postranska dela med delom 50 odstotna doklada k urnim plačam. — 3. Za izredne delavce in delo čez čas se plačuje 50 odstotna doklada. — 4. Odtegljaji delavcem, izvzemši komandirane delavce, za prejemke iz rudniških zalog v meddnejski dobi ne smejo presegati 8 K. — 5. Druge dosedanje doklade ostanejo v veljavi. — 6. Delavcem, ki izostajajo od dela, se sme draginjska doklada odtegniti le za tiste dni, ko ne delajo. — 7. V zmislu te razsodbe se delavcem ne smejo odtegniti dosedanje ugodnosti, ne glede na dobavo živil iz rudniškega konsumna ne na hrano; oddajati se morajo zlasti potrebščine po dosedanjih cenah. — 8. Ta odločba se ujema z onjo za tohndortske delavce skoro popolnoma.

— Društvo „Ljudski oder“ v Trstu naznanja vsem svojim članom, da se bo odslej izposojevalo knjige vsak četrtek od 6. in pol do 7. in pol zvečer, ter vsako nedeljo od 10. do 12. dopoldne.

— Za proslavo Krekovega spomina prirede v Trstu, dne 10. t. m. v gledališču „Fenice“ posebno slavo in sicer ob 11. dopoldne z naslednjim sporedom: 1. A. Nedved: „Naša zvezda“, mešan zbor. 2. Slavnostni govor, govori državni poslanec dr. Otokar Rybář. 3. „Ziva slika“: a) „Gozdič je že zelen“, slovenska, b) „Dragi je daleko“, srbska, c) „Prišla bo pomlad zelena“, slovenska, d) „Igra kolo“, hrvatska, mešan zbor. (10 minut odmor.) 5. D. Jenko: „Molitev“, moški zbor. 6. A. Dvořák: a) „Vodica“, b) „Ujeta“, dvoglasna ženska zbor s spremljevanjem klavirja. 7. J. Lavrenčič: „Vstajenje“, slika. 8. J. Bartl: „Dneva nam pripelji žar“, mešan zbor s tenor solo. 9. D. Jenko: „Bože bratimstva“, mešan zbor.

— Odkar bosenski nadškof dr. Stadler ni več deklariral, čitamo dolge prepire in prerekanja o njem v hrvaških in slovenskih listih. Med drugim očitajo nadškofu, da je prodal v Dalmacijo štiri vagone pšenice, in sicer po 8 K kilogram; Pri tej kupčiji je zaslužil okoli 300.000 kron. Prodajal je baže tudi nekaj svojih hiš za okoli pol milijona kron, ki pa niso dosti vredne, bosenski vladi. Spričo tega, da prebivalstvo tudi v Bosni nima kruha, bi bili gospodje meščani že lahko prej povedali svoje mnenje ne pa šele sedaj, ko jim je škof postal politični nasprotnik, takrat, ko je napravil to napako.

Vojna.

Dunaj, 2. marca. (Kor. ur.) Uradno se razglasa: Na italijanski fronti nobenih posebnih dogodkov. V Podoliji potekajo operacije po načrtu. Naše čete so dosegle do črte Lahovskij, Proskurov in Lipkanj. Pri Chotinu in Kamenju Podolskem sta se udala dva

telji so žene in mladina. Naloga odbornikov ni bila posebno lahka; ima pa zavest, da je storil kar je pač bilo v danih razmerah mogoče storiti. — Sodr. Kolenec je nato poročal v imenu nadzorstva ter izjavil, da je našel vse poslovanje v popolnem redu. Predlagal je absolutorij, ki je bil sprejet.

Po kratki debati je bila predložena naslednja lista novih odbornikov, ki so bili vsi soglasno izvoljeni: Predsednik, dr. Josip Ferfolja; odborniki: F. Kleinmayr, P. Hočevar, A. Hartmann, I. Bahun, R. Golouh, A. Vaupotič, J. Šešek, I. Kolenc; nadzorstvo: A. Jernejčič, A. Cesar, A. Regent in J. Klinc.

Sodr. Ferfolja je nato prevzel predsedništvo ter očrtal smotre in namene društva v tem težkem času, ko je treba delati z vsemi silami za zvišene cilje demokratizma. Za to imamo pred seboj bogato polje. Le krepke volje in združenih moči je treba. Apelira zlasti na učitelstvo, ki naj podpira s svojimi izkušnjami močni plemenite izobraževalne težnje društva. Razvila se je nato zanimiva debata, v kateri so posegli sodrugi dr. Tuma, Šešek, Vaupotič Lovko in drugi. Sodr. dr. Tuma je priporočal zlasti otvoritev posebne šole za mladino, ki naj bi se vršila vsako nedeljo. Novoizvoljeni odbor je vzel izražene želje na znanje. Predsednik je nato zaključil zborovanje ter izrazil nado, da ga bodo vsi člani vneto podpirali pri društvenem delu. Zbor je napravil na vse navzoče najboljši vtisk.

ruska zbera in tri divizijska poveljstva. Uplenili smo doslej čez 300 topov, 200 voznih kuhinj, več sto vozov, kompletno radio-postajo, velike množice municije in drugega vojnega materiala ter znatne zaloge živil. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 2. marca. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Zapadno bojišče. V nekaterih odsekih proti večeru živahnije artiljerijsko delovanje. Naši izvidni oddelki so ujeli pri Hollebeke in pri St. Quentinu nekoliko Angležev. V Champagni smo na mnogih mestih fronte izvršili uspešna izvidna podjetja. Vzhodno Reimsa so hesenske čete vdrle v razdejano utrdbo Pompelle. Se od februarjskih bojev v sovražni posesti ostale dele jarkov smo izčistili sovražnih posadk. Pri Prosnis so rumske in vestfalske čete vdrle globoko v sovražne pozicije. Na zapadnem bregu Moze so rumske kompanije v naskoku vzele sovražne järke pri Haucourtu. Pri izvidnih podjetjih smo ujeli čez 400 Francozov ter uplenili mnogo strojnih pušk. Južnovzhodno Tahiru smo osvojene järke obdržali vkljub močnim francoskim protinapadom. Severovzhodno Seichepreya je naša infanterija s pionirji sunila v sovražnikove järke ter ujela pri tem 12 mož ameriške posadke. Stotnik vitez Tutschek je uničil sovražni privezni balon. Vzhodno bojišče. V Estlandiji in Livoniji napredujejo operacije po načrtu. Zasednjaci pri Rječici premaganega sovražnika smo danes zavzeli Gomel. Ukrajinci in saške čete so osvojile danes Kijev, glavno mesto Ukrajine. Z ostalih bojišč nič novega. — Von Ludendorff.

Dunaj, 3. marca. (Kor. ur.) Uradno se razglasa: Ob Pivlju živahen artiljerijski ogenj. V gorovju evirajo snežni viharji vsako bojno delovanje. V Podoliji so avstro-ogrške čete po kratkem boju zasedle Zmerinko. V Gorodku se je udal cel sibirski zbor in poveljstvo neke infanterijske divizije. Premirje z Rumunijo je bilo včeraj odpovedano. Rumunska vlada je na to izjavila, da je pripravljena stopiti v pogajanja za novo premirje ter ob enem za mirovna pogajanja na podlagi pogojev, stavljenih od centralnih držav. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 3. marca. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Vzhodno bojišče. Operacije, katere smo uvedli po poteku premirja, so imele velik uspeh. Čete generalobersta grofa Kirchbacha, poslani na pomoč prebivalstvu Estlandije in Livonije, so v zmogljivem pohodu zasedle imenovani deželi. Pridružile so se jim čete z baltičkih otokov in nekotiko estniških polkov. Vzeli smo Reval in Dorpat. Druge čete stoje pred Narvo. Armade generalobersta Kirchbacha in feldmaršala Eichhorna so preko Dvinska zmagovito prodirale ter vzele Minsk in po ljutih bojih tudi Pskov, Polock in Borisov. Pri Bobrujsku so se naše čete zedinile s poljskimi legijami. Deli armade Linsingena so v sporazumu z ukrajinsko vlado otvorile železniško zvezo preko mesta Luminiec in Rječice ob Dnepru do Gomela. Druge divizije so, zlomivši sovražni odpor, osvobodile železnice, ki vodijo v Kijev in Zmerinko. Dne 1. marca smo s sodelovanjem Ukrajincev zasedli Kijev, nemiške in avstro-ogrške čete pa Zmerinko. Plena še ni bilo mogoče prešteti. Kolikor je doslej znan, smo ujeli 6800 častnikov in 57.000 mož ter uplenili 2400 topov, čez 5000 strojnih pušk, mnogo tisoč vozov, 500 avtomobilov, 11 oklopnih avtomobilov, 128.000 pušk, 800 lokomotiv, 8000 železniških vagonov in ogromno množico municije. Razum tega smo pri Revalu ujeli 13 častnikov in 500 mož ter uplenili 220 topov, 22 letal in mnogo železniških vozov. — Armadna skupina Mackensen. Premirje z Rumunijo je bilo včeraj odpovedano. Rumunska vlada je na to izjavila, da je pripravljena skleniti novo premirje na podlagi pogojev centralnih držav ter potem pričeti mirovna pogajanja. — Zapadno bojišče. Jugozapadno Lombartzyde smo ujeli nekoliko Belgijcev. Brandenburske čete so pri nekem naskoku ujele 66 Portugalcev, med njimi 3 častnike. Francoske kompanije so proti večeru po artiljerijski pripravi napadle naše pozicije pri Corbeng; vrgli smo jih v protisunk nazaj. — Z ostalih bojišč nič novega. — Von Ludendorff.

Zadnje vesti.

Pogajanja v Brestu Litovskem.

Dunaj 2. marca. Korespondenčni urad poroča iz Bresta Litovskega: Nova mirovna pogajanja med čelverozvezo in Rusijo so se včeraj zopet pričela. Pozdravivši rusko delegacijo, je predsednik poslanik pl. Rosenberg predlagal, naj se sklene kolektivna mirovna pogodba, kateri naj se pridajo štiri priloge, tičoč se ureditve gospodarskih razmer Nemčije, Avstro-Ogrske, Bolgarije in Turčije napram Rusiji, ter končno posebni dostavki glede pravno-političnih odnosov. Predsednik ruske delegacije Sokolnikov se je zahvalil za pozdrav ter izjavil, da ruska delegacija soglaša s formalnimi predlogi, nakar se je pričela razprava. Predsednik je izročil ruski delegaciji načrt kolektivne mirne pogodbe ter obširno obrazložil posamezne pogodbeno določila. Seja, ki se je tudi popoldne nadaljevala, je bila potem zaključena.

Pogajanja z Rumunijo.

Berlin, 2. marca. Vesti, da so se mirovna pogajanja z Rumunijo razbila, niso utemeljene. Zdi se pa, da se Rumunija trdovratno upira zahtevi glede odstopa Dobrudže Bolgariji, češ, da je zlasti posest črnomoškega pristanjšča Konstanca za Rumunijo vitalnega pomena. Tudi zahteva glede strateške korekture rumunske meje nasproti Ogrski in nalezela na oster odpor.

Dunaj, 3. marca. Korespondenčni urad poroča iz Bukarešta: Pogajanja z Rumunijo se nadaljujejo in potekajo ugodno.

Plen v Rusiji.

Berlin, 3. marca. Wolffov urad poroča: Tekom meseca februarja so čete centralnih dr-

žav ujele v Rusiji 1066 častnikov in 30.994 mož; razen tega še več višjih štabov in dva ruska polka. Uplenjenih je 1353 topov in 2146 strojnih pušk. Našim četam je prišlo v roke v Minsku 50.000 pušk, pri dosedanjem prodiranju pa 104 lokomotive, okoli 6000 vozov in 2348 železniških vagonov, med temi 700 naloženih z vojnimi materiali in živili.

Dogodki v Rusiji.

Stockholm, 2. marca. Agence Havas poroča iz Petrograda: Položaj je neizpremenjen. Mesto je mirno. Izredni ukrepi glede pohoda Nemcev se nadaljujejo. Francoski in angleški poslanik sta 28. februarja Petrograd zapustila. Konzuli so ostali v Petrogradu.

Trockij odstopil?

Bern 3. marca. „Daily Chronicle“ poroča iz Petrograda: Ljudski komisar za zunanje zadeve Trockij je odstopil. Odklonil je sodelovanje pri mirovni pogajanji v Brestu Litovskem. Z Ljeningom Trockij ne soglaša več.

Japonska mobilizira.

London 3. marca. „Morning Post“ se brzojavlja iz Shanghaija, da je Japonska sklenila mobilizacijo za nastop v Sibiriji. Pričakuje se, da se Kitajska udeleži vojaške ekspedicije s štirimi divizijami.

Wilson in japonska intervencija.

Washington 2. marca. (Renterjev urad) Wilson se bavi s projektom ameriške udeležbe pri japonski akciji v Sibiriji. Domneva se, da se sklene mednarodni dogovor v svrhu, da ogromne zaloge v Vladivostoku in kontrola Sibirski železnice ne pride v nemške roke.

Aprovizacija.

Nakazovanje masti. V mestni aprovizacijski urad na Poljanski cesti št. 15 prihajajo dan za dnem stranke in prosijo uslužbenca, da bi jim nakazali masti. Tem potom naznanjamo, da mestni aprovizacijski urad na Poljanski cesti št. 13 nima več referata o masti in torej ne more masti več nakazovati. Stranke opozarjamo, naj ne prihajajo več glede masti v aprovizacijsko pisarno, ker so v tem oziru njih pota in prošnje brezuspešne.

Premog na rujava izkaznice (za peč) se bo oddajal po naslednjem redu: Na vsak odrezek št. 3 rujava izkaznice se dobi 50 kg premoga ki stane 3 K 50 vin. Na prvi in drugi odrezek rujava izkaznic se ne sme več oddajati premog za slučaj, da bi kateremu prodajalcu zmanjkal premog, se ima zglašiti takoj v mestni posvetovalnici. Stranke in trgovci se opozarjajo, da se strogo drže določenega reda. — Na izkaznice za I. okraj se dobi premog pri gosp. Strupiju, Radeckega cesta št. 14, in sicer: na št. 1 dne 6., št. 2 dne 7., št. 3 dne 8., št. 4 dne 9., št. 5 dne 11., št. 6 dne 12. marca. — Na izkaznice za II. okraj se dobi premog: a) pri Pleškotu, Hrenova ulica št. 12, in sicer: na št. 1 dne 6., št. 2 dne 7., št. 3 dne 8., št. 4 dne 9., št. 5 dne 11. marca; b) pri gosp. Komarju, Krakovska ulica št. 13, in sicer: na št. 6 dne 6., št. 7 dne 7., št. 8 dne 8., št. 9 dne 9., št. 10 dne 11. marca. — Na izkaznice za III. okraj se dobi premog pri gosp. Richterju, Trnovska ulica, in sicer: na št. 1 dne 6., št. 2 dne 7., št. 3 dne 8., št. 4 dne 9., št. 5 dne 11., št. 6 dne 12., št. 7 dne 13., št. 8 dne 14., št. 9 dne 15. marca. — Na izkaznice za IV. okraj se dobi premog v mestnem skladišču pri Narodnem domu, in sicer onega dne, ki bo zaznamovan na plačilnem listu mestnega magistrata. Premog za ta okraj se plača na mestnem magistratu, srednja hiša, pritličje in sicer dne 6. in 7. marca od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. ure popoldne in sicer stranke št. 1 do 13 dne 6. marca in št. 14 do 24 dne 7. marca. — Na izkaznice za V. okraj se dobi premog: a) pri gosp. Uherju, Slomškova ulica št. 12, in sicer: na št. 1 dne 6., št. 2 dne 7., št. 3 dne 8., št. 4 dne 9., št. 5 dne 11. marca; b) pri gosp. Schifferju, Dvozna cesta št. 4, na št. 6 dne 6., št. 8 dne 7., št. 9 dne 8., št. 13 dne 9., št. 10, 11, 13, 14, 15 dne 11. marca. — Na izkaznice za VI. okraj se dobi premog: a) pri gosp. Požlepu, Komenskega ulica št. 21, in sicer: na št. 1 dne 6., št. 2 dne 7., št. 3 dne 8., št. 4 dne 9. marca; b) pri gosp. Trdini, Slomškova ulica št. 21, in sicer: na št. 7 in 8 dne 6. št. 9 dne 7. marca; c) pri gosp. Lampertu, Kolodvorska ulica št. 24, in sicer: na št. 10 dne 6., na št. 12, 14 in 17 dne 7. marca. — Na izkaznice za VII. okraj se dobi premog: a) pri gosp. Tavčarju, Dunajska cesta, Bežigrad, in sicer: na št. 1 dne 6., št. 2 dne 7., št. 3 dne 8. marca; b) pri gosp. Treotu, Cesta na Rudolfovo železnico, in sicer: na št. 4 dne 6., št. 5 dne 7., št. 6, 7, 8 in 12 dne 8. marca. — Na izkaznice za VIII. okraj se dobi premog: a) pri gosp. Zdravju, Ahacjeva cesta št. 10, in sicer: na št. 1 dne 6., št. 2 dne 7. marca; b) pri gosp. Hribarju, Bohoričeva ulica št. 33, in sicer: na št. 4 dne 6., št. 7 dne 7., št. 9 dne 8., 6, 8 dne 9. marca; c) pri gosp. Karblnu, Selo in sicer: na št. 10, 11 in 13 dne 6., št. 15 dne 7. marca. — Na izkaznice za IX. okraj se dobi premog, pri gosp. Pleškotu, Hrenova ulica, in sicer: na št. 1 dne 6., št. 2 dne 7., št. 3 dne 14. marca. — Na izkaznice za X. okraj se dobi premog, pri gosp. Uherju, Kranjska stavbinska družba: na št. 1 dne 6., št. 2 dne 7., št. 3 dne 8., št. 4 dne 9., št. 5 dne 11., št. 7 in 8 dne 12. marca. — Po končani prodaji, morajo trgovci takoj predložiti magistratu vse odrezke in sporočiti koliko imajo še v zalogi premoga.

S seje mestnega aprovizacijskega odseka za peko kruha se v Ljubljani vporabijo 70% koruzne moke in samo 30% boljše moke. Upati je zelo malo, da bi bil kruh boljši. Kakor hitro pa dobi mestna aprovizacija zopet boljše moko, jo takoj razdeli pekom. Skoraj gotovo ne bo perostajalo ničesar drugega, kakor da se peko kruha opusti in razdeli na izkaznice moko, ker iz koruzne moke ni mogoče pečiti užitnega kruha. Prebivalstvo naj bi jo raje uporabljalo za kuhanje polente. Moke za kruh mestna aprovizacija ni prav nič prejela. Koncem pri-

hodnjega krušnega tedna razdeljuje aprovizacija na izkaznice po 1/4 kg koruznega zdroba. Mestna aprovizacija bo dobivala odslej na mesec 48.000 kg govejega mesa za splošni konsum. Ubožna akcija dobi posebej, občina Vič in Moste sta všteti, 10.300 kg govejega mesa. Iz tega sledi, da odpade na vsakega prebivalca v Ljubljani za cel mesec samo 1 kg govejega mesa. Zato bo prepogostokrat ostala veliko dni sto in sto družin brez koščeka mesa. Aprovizacijo ne zadene nobena krivda, ker razdeli samo tisto, kar ji je nakazano. Višjemu mesečnemu kontingentu od vlade pa ni mogla doseči. Celo konjskega mesa pramankuje, ker gre vse blago v Trst. V Trstu se prodaja konjsko meso že po 18 kron kg in je visoka cena v Trstu izpodrezala vsak dovaj konj v Ljubljano.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petejan.

Tisk „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani.

MOJZES ALI DARVIN?

SOLSKO VPRAŠANJE

SPISAL DR. A. DODEL

CENA 70 VINARJEV

DOBI SE V ZALOŽBI „NAPREJA“

::: V LJUBLJANI :::

Roman

RIM ali MATI

dobi v dar

vsak zaupnik, ki pridobi „Napreju“

deset novih naročnikov.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana Franciščanska ul. 6,

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, župan-

stva in urade. Najmoder-

nejše plakate in vabila za

.. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za

tiskanje listov, knjig, bro-

.. šur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija.

Najbolj zanimiv in najboljši slov. ilustrirani tednik so:

TEDENKE SLIKE

ki priobčujejo vsak teden mnogo zanimivih slik z bojišč in o drugih važnih aktualnih domačih in tujih dogodkih, ter obilo zanimivega čtiva: pesmi, povesti, jako zanimiv, lep detektivski roman, poučne članke in črtice iz gospodinjstva, zdravstva, vzgojeslovja, tehnike in sploh vseh strok poljudnega znanstva.

„TEDENKE SLIKE“ so nepolitičen in nestrankarski ilustrirani tednik, ki je posvečen le zabavi in pouku.

„TEDENKE SLIKE“ bi naj imela naročene vsaka rodbina, vsaka gostilna, kavarna, vsako društvo itd. Zahtevajte „TEDENKE SLIKE“ povsod in pridobivajte naročnikov.

„TEDENKE SLIKE“ stanejo četrt leta K 380 pol leta K 750 in celo leto 15— K. Naročite si „TEDENKE SLIKE“ takoj!

Pošljite nam svoj naslov in pošljemo Vam 1 številko „TEDENKE SLIKE“ za stonj in pošlino prosto na ogled.

Upravištvu lista „TEDENKE SLIKE“

Ljubljana, Franciščanska ulica 101.

Kavarna „UNIONE“

TRST

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih. Shajališče sodrugov vseh narodov.

Agitirajte za „Napreju“! Pošiljajte ga vojakom!